

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи

О.Б. Жильцов
2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

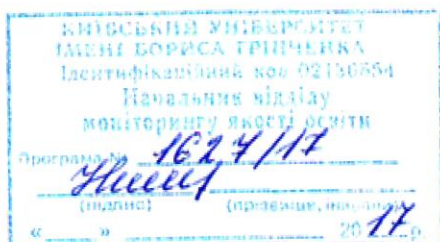
СКУЛЬПТУРА

Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація» (за видами)

Освітній рівень перший (бакалаврський)

ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ

2017 – 2018 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом.

Структура типова.

Заступник директора з науково – методичної та навчальної роботи А.О.Таранник

Робоча програма навчальної дисципліни «Скульптура» для студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» (за видами).

Розробник: Гаврилова Ольга Ігорівна, викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Протокол від «06» вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва

(підпис)

Ю. В. Романенкова

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
I. Опис предмета навчальної дисципліни	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни	6
III. Програма	7
IV. Навчально-методична карта дисципліни.....	8
V. Плани практичних занять та самостійних робіт ..	9
Кarti самостійної роботи студента	12
VI. Система поточного та підсумкового контролю	13
VII. Методи навчання	14
VIII. Методичне забезпечення курсу	15
IX. Рекомендована література (основна, додаткова)	16

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма навчальної дисципліни «Скульптура» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою образотворчого мистецтва на основі освітньої програми підготовки студентів відповідно до навчального плану спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» (за видами) денної форми навчання.

Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Скульптура», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів. Програма та структура курсу «Скульптура» розрахована на підготовку спеціалістів широкого профілю.

Структура програми передбачає усі види навчальної діяльності, будується таким чином, щоб відводився час для набуття та засвоєння студентами нових знань, придбання вмінь та навичок щодо організації самостійної роботи студентів і контроль її ефективності. Велике значення у структурі програми відводиться практичним заняттям, які передбачають різні форми організації навчання, активне спілкування з усіма студентами.

При складанні програми навчальних завдань за організаційну одиницю було взято дві навчальні години (одна навчальна година дорівнює 40 хв.).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу є підготовка фахівця з високим рівнем мистецької майстерності, формування гармонійно розвинутого з індивідуальною творчою думкою спеціаліста для самостійного творчого вирішення завдань образотворчого мистецтва.

Предметом навчальної дисципліни є напрямок діяльності художника в галузі образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, що вимагає формування у студентів певної сукупності компетенцій.

Завданнями дисципліни «Скульптура» є: ознайомлення з методами та засобами формування й відображення авторської ідеї, матеріалізації

інформації та створенні художніх образів; оволодіння виражальними можливостями скульптури, формування умінь і навичок роботи з усім розмаїттям технік, інструментів та матеріалів; набуття вмінь та навичок роботи з проектним матеріалом, об'ємом; формування й розвиток професійного мислення майбутніх фахівців образотворчого мистецтва.

Під час практичних занять та самостійної роботи, використовуючи набуті знання зі скульптури, студенти **набувають умінь та навичок**

1. Розуміння поняття «скульптура», «об'ємність», «пропорція», «характер предмету», «декоративність», «рельєф», «круговий огляд», «композиція»;
2. вміти працювати з обладнанням та пластичним матеріалом;
3. вміння передавати масу, пропорції, характерні особливості предметів;
4. вміння застосовувати технічні прийоми ліплення рельєфу та розпису;
5. навичку конструктивного та пластичного способу ліплення.

Основними формами організації навчальної роботи є робота в аудиторії під контролем педагога, а також самостійна робота з аналогами, літературою, репродукціями, відвідування музеїв, виставкових зал, фахових виставок тощо, що сприяє розвитку образного мислення та творчих здібностей студентів.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з двох навчальних модулів. Курс призначений для студентів першого освітнього рівня (бакалаврського), розрахований на 2 семестри (2-й рік навчання), складається зі 120 годин, тобто 4 кредитів ECTS, із яких 64 годин – практичні, 48 – розраховані на самостійне закріплення студентами отриманих знань, 8 відведено на модульний контроль. Вивчення курсу завершується заліками в 3 та 4 навчальних семестрах.

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СКУЛЬПТУРА»

Найменування показників		Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
3 семестр	4 семестр		<p style="text-align: center;">Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»</p> <p style="text-align: center;">Шифр та назва спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» (за видами)</p> <p style="text-align: center;">Освітній рівень перший (бакалаврський)</p>	Нормативна
Кількість кредитів, відповідних ECTS:		Рік підготовки: 2-ий		
2	2	3 семестр		4 семестр
Загальна кількість годин:		Контактних годин:		
60	60	32		32
Семестровий контроль		з них: лекцій:		
		-		-
Змістових модулів:		практичних:		
1	1	32 год.		32 год.
Тижневих годин:		Модульний контроль:		
аудиторних:		4 год.		4 год.
2	2	Самостійна робота:		
самостійної роботи студентів:		24 год.		24 год.
1	2	Види підсумкового контролю:		
		залік	залік	

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л.	п.	с.	с.р.	м.к
3 семестр						
Змістовий модуль I. Пластика поверхні: фактура, рельєф						
Тема 1. Конструктивне та пластичне ліплення	28		16		12	
Тема 2. Декоративна робота, рельєф	28		16		12	
За змістовим модулем I	60		32		24	4
Разом годин у 3 семестрі	60		32		24	4
4 семестр						
Змістовий модуль II. Засоби образної виразності в об'ємній скульптурі						
Тема 3. Кругла скульптура. Ліплення фігури людини, тварини	28		16		12	
Тема 4. Особливості сприйняття тональних і графічних форм на об'ємній формі	28		16		12	
За змістовим модулем II	60		32		24	4
Разом годин у 4 семестрі	60		32		24	4
Усього годин	120		64		48	8

ІІІ. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ПЛАСТИКА ПОВЕРХНІ: ФАКТУРА, РЕЛЬЄФ

ТЕМА 1. Конструктивне та пластичне ліплення (28 год.)

Знайомство з видами скульптури. Формування первинних навичок до прийомів та способів роботи з матеріалом.

ТЕМА 2. Декоративна робота, рельєф (28 год.)

Знайомство з рельєфом, як видом скульптурного зображення.

Оволодіння навичками ліплення «низького» рельєфу. Розвиток уяви і фантазії, креативних якостей особистості. Оволодіння навичками розформування площини шляхом поєднання об'єму та лінійно-пластичних форм, вивчення взаємодії рельєфу та освітлення.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ. ЗАСОБИ ОБРАЗНОЇ ВИРАЗНОСТІ В ОБ'ЄМНІЙ СКУЛЬПТУРІ

ТЕМА 3. Кругла скульптура. Ліплення фігури людини, тварини (28 год.)

Знайомство з законами побудови об'ємної композиції з дотриманням просторових стосунків, сприяння напрацювання навички «скульптурного сприйняття форми», вміння бачити пропорційні співвідношення пластики та форми. Скерування на цілісне та узагальнене сприйняття форми, на максимально точну передачу пропорційних співвідношень мас та блоків у просторі.

ТЕМА 4. Особливості сприйняття тональних і графічних форм на об'ємній формі (28 год.)

Аналіз тональних графічних прийомів і засобів заповнення об'ємної форми. Розгляд композиційно – художніх особливостей їх взаємодії.

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «СКУЛЬПТУРА»

Разом: 120 год., практичні заняття – 64 год., самостійна робота – 48 год., модульний контроль – 8 год.

Модулі	Семестр III		Семестр IV	
Назва модуля	Пластика поверхні: фактура, рельєф		Засоби образної виразності в об'ємній скульптурі	
Бали за модуль	101 бал		101 бал	
Теми лекцій	-		-	
Теми практичних занять	Конструктивне та пластичне ліплення (10 балів)	Декоративна робота, рельєф (10 балів)	Кругла скульптура. Ліплення фігури людини, тварини (10 балів)	Особливості сприйняття тональних і графічних форм на об'ємній формі (10 балів)
Відвідування практичних занять	8 балів	8 балів	8 балів	8 балів
72	18 балів	18 балів	18 балів	18 балів
Самостійна робота	Розробка власної скульптурної композиції на довільну тему (оцінюється як творча)	Розробка ескізу стилізованого зображення квітки в форматі «прямокутник», використовуючи як взірць реальне зображення рослини (оцінюється як творча)	Створення декоративної композиції, використовуючи пластичні виражальні можливості скульптури (оцінюється як творча)	Створення ескізу об'ємно-просторової скульптурної пластики (оцінюється як творча)
80	20 балів	20 балів	20 балів	20 балів
Види поточного контролю	МКР 1 - 25 балів		МКР 2 - 25 балів	
Підсумковий рейтинговий бал	101 бал (коефіцієнт успішності: $101 \div 100 = 1,01$)		101 бал (коефіцієнт успішності: $101 \div 100 = 1,01$)	

V. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНИХ РОБІТ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ПЛАСТИКА ПОВЕРХНІ: ФАКТУРА, РЕЛЬЄФ

Тема 1. Конструктивне та пластичне ліплення

Практична робота – 16 год.

Вимоги до завдання: Знайомство з видами скульптури. Формування первинних навичок до прийомів та способів роботи з матеріалом. Створення композиції на довільну тему. Завдання скероване на виявлення рівня підготовки студента по ліпці.

Послідовність виконання завдання:

1. Ознайомлення з матеріалом та обладнанням, необхідним для роботи.
2. Виконати оригінальну композицію відповідно завдання із глини.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5.

Самостійна робота – 12 год.

Розробка власної скульптурної композиції на довільну тему

Вимоги до завдання: Створити ескіз композиції на довільну тему та виконати в матеріалі.

Послідовність виконання завдання:

1. Пошук та вивчення зразків.
2. Виконати ескіз декоративної композиції

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5.

Тема 2. Декоративна робота, рельєф

Практична робота – 16 год.

Вимоги до завдання: Ознайомитись з особливостями технології виконання рельєфних та фактурних зображень. Оволодіти навичками трансформації площини шляхом поєднання об'єму та лінійно-пластичних форм, вивчення взаємодії рельєфу та освітлення. Розробити ескіз стилізованого зображення квітки в форматі «прямокутник» використовуючи як взірець реальне зображення рослини. Декоративна композиція повинна

максимально розкрити характер взірця та максимально виявити його художню виразність.

Підготувати глиняний пласт. Перенести зображення на заготовку. Довершити рельєфну композицію ліпленням та декором.

Послідовність виконання завдання:

1. Ознайомлення з матеріалом та обладнанням необхідним для роботи.
2. Виконати оригінальну композицію відповідно завдання із глини.
3. Виконати декорування рельєфу

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5.

Самостійна робота – 12 год.

Розробка ескізу стилізованого зображення квітки в форматі «прямокутник», використовуючи як взірець реальне зображення рослини.

Вимоги до завдання: Створити графічну композицію використовуючи виражальні можливості лінії та плями. Декоративна композиція повинна максимально розкрити характер взірця та максимально виявити його художню виразність.

Послідовність виконання завдання:

1. Пошук та вивчення зразків стилізації квітки в скульптурі. Засвоєння засобів ліплення рельєфного зображення шляхом накладання форми на основу.
2. Виконати ескіз декоративної композиції

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ЗАСОБИ ОБРАЗНОЇ ВИРАЗНОСТІ В ОБ'ЄМНІЙ СКУЛЬПТУРІ

Тема 3. Кругла скульптура. Ліплення фігури людини, тварини

Практична робота – 16 год.

Вимоги до завдання: Створити просту об'ємно-просторову скульптурну пластику. Сфокусувати увагу на конструкції загального силуету

через пластичний спосіб ліплення. Виконання роботи в цільних блоках, масах. У виготовленні композиції керуватись основними принципами аналізу форми, спрощення, узагальнення.

Послідовність виконання завдання:

1. Підбір допоміжних матеріалів та інструментів для роботи.
2. Виконати оригінальну композицію відповідно завдання

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5.

Самостійна робота – 12 год.

Створення декоративної композиції, використовуючи пластичні виражальні можливості скульптури

Вимоги до завдання: Створити декоративну композицію використовуючи пластичні виражальні можливості скульптури.

Послідовність виконання завдання:

1. Пошук та вивчення зразків зображення тварини та людини в скульптурі
2. Аналіз стилістичних та художніх рішень зображення тварини та людини в скульптурі

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5.

Тема 4. Особливості сприйняття тональних і графічних форм на об'ємній формі

Практична робота – 16 год.

Вимоги до завдання: Створити просту об'ємно-просторову скульптурну пластику. У виготовленні композиції керуватись основними принципами декоративного мистецтва – спрощення та узагальнення. Оздобити скульптуру декором.

Послідовність виконання завдання:

1. Підбір допоміжних матеріалів та інструментів для роботи.
2. Виконати ряд пошукових ескізів принципового вирішення композиції

на папері А4.

3. Виконати оригінальну композицію відповідно завдання із глини

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5.

Самостійна робота – 12 год.

Створення ескізу об'ємно-просторової скульптурної пластики. У виготовленні композиції керуватись основними принципами декоративного мистецтва – спрощення та узагальнення. Оздобити скульптуру декором.

Вимоги до завдання: Створити ескіз декоративної композиції використовуючи пластичні виражальні можливості скульптури.

Послідовність виконання завдання:

1. Пошук та вивчення зразків декорування скульптурних композицій
2. Виконати ескіз композиції

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5.

Карта самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи бакалаврами, подано у вигляді табл. 5.1.

Таблиця 5.1.

Карта самостійної роботи студента

Змістовий модуль та теми курсу	кільк. годин	Академічний контроль	Бали
Пластика поверхні: фактура, рельєф			
Розробка власної скульптурної композиції на довільну тему	12	<i>Практичне заняття, залік</i>	20
Розробка ескізу стилізованого зображення квітки в форматі «прямокутник», використовуючи як взірець реальне зображення рослини	12	<i>Практичне заняття, залік</i>	20
Засоби образної виразності в об'ємній скульптурі			
Створення декоративної композиції використовуючи пластичні виражальні можливості скульптури	12	<i>Практичне заняття, залік</i>	20
Створення ескізу об'ємно-просторової скульптурної пластики	12	<i>Практичне заняття, залік</i>	20
Разом годин:	48	Разом балів:	40

VI. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Скульптура» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення подано у таблицях 6.1. – 6.3.

Таблиця 6.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№	Вид діяльності	Максим. кількість балів за одиницю	ЗМ №1		ЗМ №2	
			К-сть один.	Всього балів	К-сть один.	Всього балів
1	Відвідування лекцій	1	-	-	-	-
2	Відвідування практичних занять	1	16	16	16	16
3	Робота на практичному занятті (оцінюється виконане завдання)	10	2	20	2	20
4	Самостійна робота (оцінюється як творча)	20	2	40	2	40
5	МКР	25	1	25	1	25
Максимальна кількість балів за модуль			101		101	
Максимальна кількість балів (поточний контроль)			101		101	
Коефіцієнт визначення успішності			1,01		1,01	
Підсумковий рейтинговий бал			100		100	

Таблиця 6.2

Розподіл балів, що отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота			Загальна кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Загальна кількість балів з урахуванням коефіцієнта	Поточне тестування та самостійна робота			Загальна кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Загальна кількість балів з урахуванням коефіцієнта
ЗМ №1						ЗМ №2					
T1	T2	МКР	101	1,01	100	T3	T3	МКР	101	1,01	100
38	38	25									

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою Університету	Значення оцінки
A	90 – 100	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

VII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної та творчої діяльності:

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи, начерки, замальовки, рисунки, етюди.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації:
індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові,

дослідницькі.

3) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою, з репродукціями творів; з використанням рекомендованих та обраних самостійно художніх матеріалів та інструментів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної та творчої діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

VIII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ навчально-предметний фонд;
- ✓ зразки робіт студентів та художників;
- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники (в електронному вигляді);
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю: семестровий перегляд з оцінюванням навчальних та творчих робіт для контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Скульптура».

IX. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Мельник А.А. Основные закономерности построения скульптурного рельефа: Учеб. пособие для средн. проф.-техн. училищ / А. А. Мельник. – М.: Высш. шк., 1985. – 112 с., ил. (Наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/2112/>)
2. Русинова О. Е. Образец для подражания: Этьен-Морис Фальконе, скульптура и литература / Ольга Русинова – СПб.: Издательство Европейского университета в Санкт-Петербурге, 2012. – 212 с., [32] с. ил. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 1 примірника)
3. Пугаченкова Г. А. Искусство Гандхары / Г. А. Пугаченкова. – М.: «Искусство», 1982. – 196 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 1 примірника)
4. Иоханнес Иттен. Искусство Формы. Мой фотокурс в Баухаузе и других школах / Пер. с нем. Л. Монахова; худ. узд. Д. Аронов. – М.: Издательство «Д. Аронов», 2001. – 137 с. (Наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/2737/>)
5. Воронов Н. В. Советская монументальная скульптура 1960-1980 / Н. В. Воронов. – М.: Искусство, 1984. – 224 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 1 примірника)